

АНВАР ОБИДЖОН

ОНА ЕР

АНВАР ОБИДЖОН

ОНА ЕР

ШЕЪР
ВА
ЭРТАКЛАР

Ўзбекистон ЛКСМ
Марказий Комитетининг
“Ёш гвардия” нашриёти
Тошкент – 1974

Қадрли болалар!

Фарғоналик ёш шоир Анвар Обиджоннинг кўпчилик шеърлари «Ғунча», «Гулхан» журналлари ва «Ленин учқуни» газетаси саҳифаларида эълон қилинган. Қўлингиздаги китобча муаллифнинг сизларга атаган биринчи ҳадясидир. Тўпلامга кирган шеърлар ихчамлиги ва раволиги, оҳангдорлиги ва ўзига хос хушчақчақлиги билан сизларга ёқади деб ўйлаймиз.

© “Ёш гвардия”, 1974

07-6-2 – 187

————— 106 – 74

А – М. 356 – 06-74

ВАТАНИМ

ОНА ЕР

Ракетамда ғизиллаб,
Парвоз қилдим мен Ойга.
Инсонлар юз минг йиллаб
Орзу қилишган жойга.

Кейин ўтдим Сатурн,
Марс ҳамда Юпитерга.
Ўхшатмадим ҳеч бирин
Вахт берган она Ерга!

БАҲОР

Гулдастага бой баҳор,
Келдинг етиб ниҳоят.
Кечаги жимжит шудгор
Гўзалдир бугун ғоят.

Турар гулдан бол томиб,
Кетолмайман ҳеч нари.
Симирардим хўп қониб,
Агар бўлсам болари.

КОЛҲОЗ ПОЛВОНИ

Раис тоғам-чи, мени
Дедилар полвон.
Тағин «ҳали ёшсан-ку»,–
Деб, бўлманг хайрон

Бир пудлик тошни кўкка
Отганим ҳам йўқ.
Юк тўла аравани
Тортганим ҳам йўқ.

Холос, товук боқишда
Бергандим ёрдам.
Демак, полвон экан-да,
Меҳнатсевар ҳам?!

САХИЙ ЛОЛАЛАР

Биргалашиб уч ўртоқ –
Мен, Азиза ва Қўшоқ,
Кенг лолазор қўйнида
Ўйнардик бекинмачоқ.

Бекинмоқчи бўлсам мен,
Ҳар лола имлаб секин –
Дейди: «Келақол, ўғлон,
Бизнинг маконга бекин».

ТОҒ ҲАЗИЛИ

– Бунча улкансан, эй тоғ?
Сени илғолмас кўзим.
Қоянг тик ва қиррали,
Мунча ҳам бўпсан азим.

– Сен энди етти ёшда,
Боққин-чи бўйинга бир.
Миллион ёшга кирсам ҳам
Ўсмайми шунча, ахир?

ЯХШИ НИЯТ

Ҳаммада ҳам бор ҳавас,
Мана кичкина Аваз
Кўкка боқар ухламай.
Мен дедим, қани сўрай:
«Қайларга учди фикринг?
Неларни қучди зикринг?»
У дер: «Қанийди бўлсам,
Мен қурувчи-космонавт.
Қурар эдим ойга ҳам
Боғча, мактаб, интернат...»
Иккиланма ҳеч, Аваз,
Бу хаёлинг хом эмас.
Белни боғла, билим ол,
Яхши ният – ярим мол.

ИШҚИБОЗ ҚОРЛАР

Ким чаққон-у, ким ботир,
Билиб оламиз хозир.
Қатор турар чаналар,
Диққат, пойга бошланар.
Хамма тайёр турган кез,
Деб: «Қани, ким ошади».
Томошабин қорлар тез
Кўкдан ерга шошади.

ЯНГИ ЙИЛ, САЛОМ!

Дилга севинч бахш этган,
Юртга безак нақш этган
Эй, улуғ айём –
Янги йил, салом!

Ўртада кўм-кўк арча,
Атрофда уйнар барча.
Жўш урар илхом,
Янги йил, салом!

Элчи соат жарангдор,
Бонг урди ўн икки бор.
Янграр бир калом:
– Янги йил, салом!

Бир ёш берган бу байрам,
Бугун, эрта, индин ҳам
Этади давом.
Янги йил, салом!

БОҒЧАМИЗГА КЕЛИНГ

Боғчамизга биз кеча
Арча келтирдик.
Эринмай, ҳар шохига
Уйинчоқ тердик.

Байрам бўлар бу ерда –
Бугун, билсангиз.
Хўп томоша қиласиз
Агар келсангиз.

ОКТЯБРЯТ

– Қорбобомиз ким,
Айтайми, Ҳаким?
Октябрят у.
– Соқоли бор-ку?!
– Бу соқол – сохта,
Соқолмас, пахта.
– Ростданми Сора?
Ўхшабди, қара.
– Ҳар ишни билар
Октябрятлар.

ШИРИН ОРЗУ

Бузоғимни боқман –
Сигир бўлсин, деб.
Кўзачалар сарёғу
Сутга тўлсин деб.

Барра ўт еб бузоғим
Ўсар кун сайин.
Тез кунда тотли қаймоқ
Ялашим тайин.

АҚЛЛИ ШҰХ БОЛАЛАР

ЖИДДИЙ ИЛТИМОС

– Нима қилиб қўйдинг, – деб
Уришар укасин Тош.
(У чизган «жанг» расмини
Бўяб ташлабди, бебош.)

Жавоб берар укаси
Кўзларини қилиб лўк:
– Майли, чизинг кабутар,
Лекин, урушга йўл йўқ!

МАШҚ ҚИЛ

Мен футболчи, футболчи,
Қани мендан тўп ол-чи.
Майкамда «9» номер,
Тўп тепсам, титрайди ер.

Чаққон алдаб чалғитсам,
Ранжима мендан Қобил.
Футболни севсанг чиндан,
Сен ҳам мен каби машқ қил.

НИМЖОН ФУТБОЛЧИ

– Футбол ўйнайлик, Тоҳир.
– Оёғим оғриқ, ахир!
– Юравер, бордир имкон,
Бўласан дорвозабон.

– Ҳо, бу сафар кўлим ҳам
Оғриб қолсинми, Маҳкам?
– Ҳакам бўл, унда, ўртоқ.
– Аттанг, кўзим хирароқ.

ЯХШИ ҚИЗ

Яшил рангли рўмолчам
Кирлаб қолибди бирам.
Озгина сув қайнатай –
Рўмол бўлсин ойнадай.

Кир қилай-у мен доим,
Ювиб берсинми ойим.
Йўқ, қилмайман овора,
Қани совун, тоғора?

НОЗИКВОЙ

Кўчага кам чиқар Нор,
Кўринмас сой бўйида.
Тайёрга бўлиб айёр,
Кўпчиб ётар уйида.

Тўп тепмайди ҳеч маҳал,
Хуш келмайди офтоб ҳам...
Охир, бўлиб у касал,
Чақирдилар «Тез ёрдам».

МЕҲНАТ – ТАГИ РОҲАТ

Эккан эдим баҳорда
Ховлимизга ошқовоқ.
Чирмашиб пишди дорда,
Шунча кўп – бўлмас адоқ.

Бу ёққа кел, ялқов Нор,
Егин тўйиб бир товоқ.
«Маза-ку» деб, бу баҳор
Сен ҳам экин ошқовоқ.

«ЯЛҚОВ УКА»

Таажжубдан бош кашлаб Нор –
Дейди: «Укам кўп айёр.
Қаранг, ўн кунлик тойчоқ.
Чопар мисли аргумоқ .

У беш ойлик бўлса ҳам
Босолмайди бир қадам».

УЧ ЁШЛИ ПОЛВОН

Мен полвонман, мен полвон,
Демангиз «гапинг ёлфон».
Баҳслашсангиз ютардим, –
Мен мушукни кўтардим.

ОМАДСИЗ ОВЧИ

Тўрга тушмай сакрашар –
Балиқлар «шопир-шупур».
Кулар танг аҳволимдан
Бақалар «қақир-қуқур».

СЕЗГИР ЧЎПОН

Қўзичоғим маърайди,
Менга зимдан қарайди.
Бу қарашнинг маъноси:
Ўт билан сув сўрайди.

АҚЛЛИ ТАРВУЗ

Гердайиб малла тарвуз –
Дер: «Оғайни, мени уз.
Шарбатга тўй ва албат–
Дехқонга ҳам айт раҳмат».

КИЧКИНА ОҒА

Ғозим бўйин чўзиб деди:
«Жўхори сеп, ға-ға-ға»,
Дарров сепсам, яйраб ейди,
«Раҳмат,– дейди,– жон оға...»

ИШБУЗАРМОН

(х а з и л)

Ишбузармон ҳой қайчи,
Инсофинг борми, айт-чи?
Бут нарсани қиясан,
Қачон нафсинг тиясан.

СУЮНЧИ БЕРИНГ, ОЙИ

– Хафа бўлдингиз пича,
«Бир» олиб қайтсам кеча.
Бугун мен «икки» олдим,
Аълочи бўлиб қолдим.

ШЕР ЎҒЛОН

Ойболтажон, ойболтам,
Тиғинг ўткир бунча ҳам?
Тез ёракол тўнкани,
«Шер ўғлим», десин дадам.

НОК

Нокни кўриб шўх Йўлдош,
Баланд шохга отди тош.
Яхши эмас, дегандек
Шох тебратиб қўйди бош.

ИНЖИҚ

Ойим ҳолва берса ҳам
«Асал» деб йиғлар Гулноз.
Бирдан кўзиб иштахам,
Еб қўйдим ўзим паққос.

Овунди ўтгач бир оз,
Ҳолва йўқ, кўрса Гулноз.
Балога қолдим-ку еб,
Энди йиғлар «ҳолва» деб.

КУЗ ТАШВИШИ

Баҳор чоғи Дилмурод
Обод қилди боғини.
Экди уч тўп олҳирот,
Боғлаб олиб жағини.

Дарддан ҳоли танг анча,
Аммо тўхтамас иши.
Чунки, мева пишгунча
Тузалиб қолар тиши.

УЧМОҚЧИМИЗ

Етиб келиб оркамдан,
Кўп суйкалдинг, кучукчам.
Сезиб турибман, мендан –
Ажрагинг йўқ сира ҳам.

Чўчитмасанг бировни,
Кетмасанг излаб овни,
Қилмас бўлсанг тўполон,
Юрақол, майли, Арслон...

Кетмоқда деб ўйламанг
Бизни боғча ё дарсга.
Ҳозир кучук иккимиз
Учамиз тўғри Марсга!

СУҲБАТ

– Ҳозлар, бир сўз дейсизми?

– Ға-ға-ға.

– Тотли сули ейсизми?

– Ҳа-ха-ха.

– Нега патни силайсиз?

– Ғоқ-ғоқ-ғоқ.

– Мендан нима тилайсиз?

– Боқ-боқ-боқ.

КИМ ТУЗАТАДИ?

Куёним бор – «вов-вов» дер,

Кучугим бор – беда ер.

Хўрозим сувда сузар,

Мушугим аркон узар.

Тонгда қичкириб – «қук-қу»,

Балигим бермас уйқу.

Эшагим пойлар сичқон,

Тошбақам учқур, жайрон.

Тойчоғим кўп сустқадам,

Тез юролмас сира ҳам.

Тухум босар бузоғим,

Ўрдаккинам – сузоғим.

Куну тун ханграр эчим...
Хой, гапимдан кулган ким?
Сўйлаган бўлсам чаток,
Ўзинг тўғри айт, ўртоқ.

У БЎЛМАСА...

Товуғимга берсам дон,
У менга берар тухум.
Еса ҳамки суюждан,
Тухум бермас кучугим.

Ажабланиб бобом дер:
– Шуни билмайсан наҳот,
Ит бўлмаса, тулки ер –
Товуқни ўша захот.

КУЧУККИНАМ

Шарпа сезсаёқ дарров –
Жар солар: «Ир-р, вов-вов-вов»,
Қопағон кучуккинам.

Югурмайин қанча тез,
Елиб борар изма-из,
Чопағон кучуккинам.

Бекинсам гул ортига,
Келиб яна тортқилар,
Топоғон кучуккинам.

ҚҰНҒИР АЙИҚ,
БҰРИ ВА
БОШҚАЛАР

МАЙМОҚ

Биламан, қўнғир айиқ,
Нега оёғинг маймоқ.
Чунки ўсдинг ўрмонда
Беботинка, бепайпоқ,
Шунга оёғинг маймоқ.

Вақтинг бекор ўтказма,
Тентираб юрма саёқ.
Ботинка тик кунт билан,
Болангга тўқи пайпоқ,
У ҳам бўлмасин маймоқ.

ЎҒРИ БЎРИ

Ўй-нияти бузилиб,
Боқар Бўри узоққа.
Боқар кўзи сузилиб,
Олисдаги бузоққа.

У ўғрилиқ қасдида
Боқди фақат узоққа.
Боқмай оёқ остига,
Тушиб қолди тузоққа.

ТАЙЁРГА АЙЁР

Хих-хих-хих-хи,
Хох-хох-хо...
Менинг номим Бўридир.
Мен ҳақда сиз эшитган
Ёмон гаплар тўғридир.
Қўй боқмадим тер тўкиб,
Едим барра кўзини.
Туз бермасдан бировга,
Ичдим кўпнинг тузини.
Текин овқат бўлса бас,
Ҳар қаерда мен шайман.
Бировлардан кўчирган
Ўқувчига ўхшайман,
Хих-хих-хих-хи,
Хох-хох-хо...

ЛАҚМА ЛАЙЧА ВА ТУЛКИЧА

Кеч қолмай, деб Тулкича
Шошиларди мактабга.
Йўлда таниш бир Лайча –
Учради, тутди гапга:
– Қулоқ сол, хой Тулкиев,
Кўрдим бугун ажиб туш.
Наъра тортиб келар дев,
Кимлар қочар, ким беҳуш.
Дев-чи келар лапанглаб,
Оғзин очиб тандирдай.
Тойчокни у қилди даф
Гўё кичик чандирдай.
Хиппа бўғиб Эшакни,
Икки ямлаб бир ютди.
Сўнг бузиб бор катакни,
Товук, хўрозни тутди.
Паққос еди Хўкизни,
Татиб кўрди Бўридан.
Сўнг симирди денгизни,
Чанқовининг зўридан...
Кўрмаса-да наф пича
Лақма Лайча арзидан,
Уни тинглаб Тулкича
Қолиб кетди дарсидан.

ФАЗОГИР

Сичқон бокиб ҳар томон,
Кўзи тушди термосга.
Ракета деб, қахрамон –
Учмоқ бўлди космосга.

Шошма-шошар сичқонча
Тездан ишга киришди.
«Ракета»га чиққунча
Шўрлик роса тиришди.

«Ракета»га кирди-ю,
Учолмади космосга.
Чиқолмасдан қайтиб у,
Қолиб кетди термосда.

Аслида, чин фазогир
Бўлар билимдон, абжир.

НАФСИ БУЗУҚ

Ерди чумчуклар чўкиб
Бир парча нонни аҳил.
Орага тумшук сукиб,
Олиб қочди бир бахил.
Тушиб кетди булоққа –
Йўлда тумшуғидан нон.
Ютди-қўйди бир лаққа
Сувдан сакраб шу замон.

Ким бўлса нафси бузук,
Ҳар ерда ризки узук.

ҚАСОС

Калайсан, бабақ хўроз?
Қўлга тушдинг,
Қандай соз!
Уйқум бузиб ҳар сафар,
Қичкирардинг ҳар саҳар.
Қувсам тутқич бермасдинг,
Ҳеч гапимга кирмасдинг.
Беролмайсан энди панд,
Сени ейман... хўрозқанд!

ЗИЙРАК ҚУШ

– Қайрағочнинг устидан
Ҳуштак чалган жажжи қуш.
Менга дўст бўлай десанг,
Кўп сайрама, пастга туш.

– Сени яхши танийман,
Беҳуда вайсама, Нор.
Дўст бўламан дейсан-у,
Қўйнингда рогатканг бор.

ҚЎҒИРЧОҚЛАРИМ

Токча тўла ўйинчоқ –
Турли-туман қўғирчоқ.
Мен таърифлай уларни,
Жим туриб сен сол кулоқ.

АЙИҚ

Қўнғир айиғим полвон,
Қўлида тош – бир ботмон.
Қўймаса ҳам ҳеч ерга,
Чарчамас, ботмас терга.

БУЗОҚ

Бузоқчам бор малларанг,
Оёқда турар аранг.
Таажжуб, бир йил ўтса ҳам,
Бўйи ўсмабди, қаранг.

ХЎРОЗ ВА ТУЛКИ

Тож деган Хўрозим бор,
Ёнида Тулки – айёр.
Тулкининг қорни очмас,
Сезгир Тож билиб қочмас.

ТОЙЧОҚ

Тойчоғим учқур, зийрак,
Тўрт оёғи ғилдирак.
Синдирмасанг бас уни,
На ўт-у, на сув керак.

ТОВУҚ

Дон-дун сепсам емайди,
Қувсам қочмас товуғим.
Айтинг нима сабабдан
Жўжа очмас Товуғим?

ҚУЁН

Шалпангқулоқ Қуёним
Мағрур турар, кўнгли тўқ.
Уйинчоқлар ичида
Билсангиз, шум Бўри йўқ.

ЭЧКИ ВА ҚЎЙЛАР

Сопол яйлов устида
Эчкивой йўл кўрсатар.
Соқолини пеш қилиб
Қўйларга эс ўргатар.

ЭРКА ҚИЗ

Қўғирчоғим – эрка қиз
Сира юммас кўзини.
Доим бирга бўлсак ҳам,
Эшитмадим сўзини...

Ўрдак, Булбулча, Кучук,
Хўкиз, Бўталок, Мушук –
Ҳақида айтмадим гап,
Келарсан ўзинг йўқлаб.

БЕБОШ

Тангабалиқ ташвиш чекар
Ўғли қайтмай хонага.
Ё атайлаб эркатойи
Беркинганми панага?

Шўх эмасми, сайр қилиб
Кетгандир ё узоққа.
Ёш эмасми, тўрни кўрмай
Тушгандир ё тузоққа.

Балки кимдир уни алдаб,
Қармоқ билан тутгандир.
Балки учраб очкўз чўртан,
Тириклайин ютгандир.

Тангабалиқ ташвиш чекар
Ўғли қайтмай хонага.

Бобош бўлса эркатои,
Қийин экан онага.

ҲАЛОЛЛИК

Ўрдагим титиб арик,
Егулик излар эди.
Чувалчангми ё балик,
Нимадир кўзлар эди.
Мен дедим: «Ҳой, ўрдагим,
Тилар бўлса иштаҳанг,
Хоҳлайсанми қармоқда –
Тутиб берай мен наҳанг».
Ўрдагим дер: «Йўқ, раҳмат,
Тутиб берай нимаси.
Овқат еса бемехнат,
Бўларканми мазаси?»

НОИНОҚЛАР

Тўрғай кўниб шохчага,
Нари тур, дер Зағчага.
Зағча туртар Тўрғайни:
– Ўпкангни бос, оғайни.

Кўкни тутиб «дод»лари,
Чўқишдилар тумтайиб.
Юлиниб бор патлари,
Қолишди-ку шумшайиб.

Қўл тутишмай ўртоқча,
Бир-бирларин йиқишар.
Асли Тўрғай ва Зағча
Бир шохчага сиғишар.

НОДОН КОМАНДИР

Маҳмадона шум Така
(Лақаби эди «Шага»),
Ўзин санаб командир –
Дер: «Нега керак тандир?
Келинг, дўстлар сузамиз,
Олов ғорни бузамиз.
Битта тандир бўлса кам,
Ларзага келмас олам.

Кўриб кўйсин бошқалар –
Ҳанги, Саман, Қашқалар
Эчкиларнинг мардлигин,
Кўрқоклик ёт дардлигин».
Жангга кирди эчкилар,
Тентаклик қилиб улар,
Кўтардилар тўполон,
Тандир ҳам бўлди яксон.
Бир вақт қараса кампир,
Чил-парчин бўлмиш тандир.
Момонинг чиқиб жаҳли,
Дея: «Шошмай тур ҳали...»
Эчкиларни қувалаб,
Аямасдан савалаб,
Калтаклади барчасин,
Майиб бўлди қанчаси...

Юрма нодон изидан,
Юрган – кўрсин ўзидан.

МУҒАМБИР

Сўйлар кенжа каламуш:
– Бу кеч кўрдим ажиб туш.
Очиқ ётганмиш омбор,
Бугдойлар қанор-қанор.
Ичиб олиб дўсти-ла,
Мушук ухлар постида.
Вох, қаранглар, қандай бахт!
Тушундим-ки – айна вақт.
Тездан ишга киришдим,
Ёлғиз роса тиришдим.
Донни ортиб бўйнимга,
Пишлоқ тикиб қўйнимга,
Чўнтагимга солдим қанд.
Сўнг мушукка бериб панд,
Аста қайтдим изимга.
Терлар оқиб юзимдан,
Оғир юкни орқалаб,
Гоҳ секин, гоҳ йўрғалаб,
Етиб келдим уйимга,
Совға олиб ойимга...
Уф, чарчадим ўлгудай,
Шундай толиқдим... бай, бай!

Илтимос, жон акажон,
Ер қазиш анча осон.
Ёлғиз ишланг бугунча,
Дам олволай мен пича.

МОЛ ВА ВОЛЕЙБОЛ

Давра куриб тўрт бузоқ,
Ўйнашарди волейбол.
Ҳаваси кўзгаб шу чоқ,
Яқин келйи қари мол:
– Қани, жажжи жиянлар,
Ўйнайлик-чи ҳаммамиз.
Кўринг қандай зўр ўйнар
Сизнинг қари аммангиз...
Бешов ўйин бошлашди,
Бошларида тўп уриб.
Бир-бирига ташлашди,
Чаққон сакраб, тик туриб.
Ёшлар билан басма-бас
Тиришарди қари мол.
Бузоқлардан келмай паст –
Дерди: «Қани, қаттиқ сол!»
Бузоқлар ҳам бўш келмай,
Тўпни қаттиқ уришди.
Бор зарбани пайдар-пай
Мол «хола»га буришди.
...Ёш қашқанинг зарбидан
Молнинг шохи узилди.
Қизик ўйин ярмида
Ана шундай бузилди.

ИККИ
ЭРТАК

ЎН ТИЛЛА МУКОФОТ ВА БАХИЛЛАР КОМАНДАСИ ҲАҚИДА

Жар солар Эшак жарчи –
Ўрмондаги хабарчи:
– Тингланг, хангу-ҳанг, фармон,
Мухр босган Йўлбарс султон!
Шоҳ истарки, ўрмонда –
Тузилсин зўр команда.
Ҳам бўлинсин иккига,
Моҳир бўлсин тепкига.
Чунки, шоҳнинг кенжаси –
Йўлбарсчалар эркаси
Ишқибозмиш футболга,
Ўн тилламиш ҳар голга.
Ҳамда барча ўйинчи
Олар шоҳдан суюнчи.
Рози бўлганлар, тингланг,
Марш орқамдан, хангу-ҳанг!

Шоҳ тилласин олай, деб,
Сўнг шинам уй солай, деб,
Фил келса-ки майдонга,
Йўлбарс чиқиб айвонга –
Мағрур сўзлаб турганмиш,
Барча давра курганмиш:

– Диккат, ўртоқ ҳайвонлар,
Диккат, марди майдонлар!
Малла чипор дўмбоқчам
Кўзларига олиб нам,
Мени қўймай қистайди –
Футбол кўрмоқ истайди.
Билиб қўйсин халойиқ,
Тренер – маймоқ Айик.
Бўлмасин сўзин биров,
Команда тузсин дарров!

Айиқ чиқиб тўрига:
– Сен судья,– дер Бўрига,–
Ким-ки ўйнаса кўпол,
Еб қўй, майли, бемалол.

Четга чиқиб дер Қуён:
– Ўйнамайман, ҳой полвон.
Кечдим ўша тилладан,
Ажрагим йўқ калладан.
Айиқ уриб қаҳ-қаҳа,
Дер: «Азал сен шундақа.
Бор, жўнайқол, дингқулоқ,
Юмрон сендан яхшироқ.
Сен эса, Маймун – шайтон,
Бўласан дарвозабон...»

Тулки қўллаб ҳийласин,
Олай деб шоҳ тилласин,
Дер: «Ўйнай мен ҳужумда.
Тўпни ўраб думимда,
Чалғитаман жуда соз,
Бу ўринга ўзим мос».

– Бе, ўрнашмас тўп думда,
Зўр зарбим бор хартумда.
Бас келиш эмас ҳазил
Мен ҳужум қилсам,– дер Фил.

Айиқ ўрнидан туриб:
– Бас қилинг,– дер бўкириб,–
Ҳужумда Жираф қолар,
У яхши калла солар.
Қанот ҳужумчи – Қоплон,
Чалғитишга кўп чаққон.
Тулки ўйнар ўртада,
Ҳимояда – тўрттадан.

Фил рақибни айлар танг –
Энг орқада кўндаланг.
Тўнғизвой, сал бўл бардам,
Филга берасан ёрдам.
Кирпи, сени қўшмаймиз,
Янги тўпни тешмаймиз...

Тўп ўртага ташланди,
Ўйин жадал бошланди.
Чопқиллашди чангитиб,
Бир-бирларин гангитиб.
Ўйин роса чўзилди,
Майдон баттар тўзиди.
Илиб олса ким тўпни,
Назарга илмай кўпни,
Ўзим урай гол, дерди,
Тилла олай мўл, дерди.
Лекин, очкўз, бахиллар,
Ноинок, ноаҳиллар –
Қанчалар беллашмасин,
Қанчалар терлашмасин,
Бари бир гол бўлмади,
Шоҳнинг кўнгли тўлмади.
Кириб нафсин кўйига,
Ҳориб, чарчаб уйига –
Қайтди барча ўйинчи,
Бетилла, бесуюнчи.

Бўривой чалди ҳуштак,
Шу билан тамом эртак.

СОТҚИН БАРОҚ ҲАҚИДА

Бор экан-да, йўқ экан,
Оч экан-да, тўқ, экан.
Жуда қадим замонда,
Тикан босган ўрмонда
Яшар экан бир Қоплон –
Тенги йўқ зўр паҳлавон.
Йиртқич бўлиб у жуда,
Қон тўқаркан беҳуда.
Ҳар кун келиб қишлоққа,
Боқмай асал, пишлоққа,
Тирик жон овлар экан,
Нафси кўп ғовлар экан.
Кампирларнинг Товуғин,
Чўпонларнинг Совлигин,
Дехқонларнинг Ҳўкизин,
Эчкиларнинг семизин,
Кучук, Эшак, Бузоқни,
Бабак Ҳўроз, Тойчоқни
Еб кетаркан ўғирлаб,
Тунда хиппа бўғизлаб.

* * *

Дейишиб: «Бу не кулфат?!»
Қилмоқ учун маслаҳат,
Қишлоқдаги ҳайвонлар –
Ғамдан дили вайронлар
Бир хужрага йиғилиб,
Туртинишиб, тикилиб,
Очишибди зўр мажлис,
Ит – котиб, Ҳўкиз – раис.
Кўрилар бир масала,
Ҳўкиз қилиб ҳафсала
Куйиб-пишиб сўзларди,
Дардга малҳам изларди:
– Очиқ гап, биз қўрқоқмиз,
Иноқмасмиз, тарқоқмиз.
Ҳар ким ўйлар ўзини,
Эчки билмас Қўзини,
Ит танимас Тойчоқни,
Қўй ёқламас Бузоқни.
Агар бўлсак елкадош,
Бир ёқага тиқсак бош,

Нима бўпти бир Қоплон?
Дош бермас, ҳатто, Арслон!..

* * *

Мажлис давом этаркан,
Ҳар ким фикрин айтаркан,
Ташқарида шум Мушук –
Доғули, фикри хунук,
Мажлисни тинглар эди,
Мағрур ҳиринглар эди:
– Эсин ебди аҳмоқлар.
Хўкиз, Эшак, Тойчоқлар
Бас келарми Қоплонга –
Тенги йўк, зўр полвонга?
Тўғри, бирга яшадик,
Бир қишлоқдан ошадик.
Лек, ҳеч кимдан қарзим йўк,
Бу томондан кўнглим тўк.
Мен содиқлик ҳақида
Кимга берибман ваъда?
Қўшилмайман уларга,
Тоқатим йўк хатарга.
Қондошмиз-ку ҳаммамиз –
Қоплон асли аммамиз.
Тезроқ бориб ўрмонга,
Сирни очай полвонга.
Келиб ботир жигарим,
Деб: «Қани, ҳай, полвон ким?»
Тутиб олиб ҳар бирин,
Берсин роса таъзирин.
Дарё қилиб у қонни,
Қишлоқдаги бор жонни
Буткул тобе айласин,
Мени ҳоким сайласин.

* * *

Хабар келди узоқдан –
Разведкачи бузоқдан:
Сотқинлик қилиб Мушук –
Доғули, фикри хунук
Барвақт туриб азонда,
Ўғри-йиртқич Қоплонга
Барча сирни айтганмиш,
Уни бошлаб қайтармиш.

* * *

Бир оздан сўнг кишлокқа
Бокмай асал, пишлокқа,
Гердайиб кирди Қоплон –
Тенги йўқ зўр паҳлавон.
У Мушукка илжайиб,
Сўз бошлади тиржайиб:

– Айтгин менга, хой жиян,
Қани Хўкиз, Ит, Саман?
Қайда қолди полвонлар?
Асли кўрқоқ сичқонлар.
У «мақданчоқ ғоз»ларни,
Телба мажлисбозларни,
Кўрсат менинг кўзимга,
Сўз қотсин-чи ўзимга...

* * *

Ҳар бурчакдан шу заҳот
Дадил чиқиб Хўкиз, От,
Эчки, Бузоқ, Товуқлар,
Кучук, Тойчоқ, Совлиқлар
Ҳай-хайлашиб, бақириб,
Бир-бирларин чақириб,
Кўркмай йиртқич ўғридан,
Шартта тутиб бўғзидан,
Чор тарафдан ушлашди
Ҳам ўлгунча муштлашди...
Севинчидан дер Саман:
«Кўпдан кутулмас куён»

* * *

Ҳайвонлар жам бўлишиб,
Хўп ғазабга тўлишиб,
Суд қилишар Мушукни.
Жаҳли чиқиб Кучукнинг –
Дейди: «Мушук сотқин, ёв,
Шафқат бўлмас, хап, вов-вов!»
Шу ярамас Бароқни –
«Кал суймаган тарок»ни
Хуш кўрмасдим аслида,
Хавф сезардим наслидан.
Тортиб асли падарга,
Бизни ташлаб хатарга

Фақат ўзин ўйлади –
Ўвга сирни сўйлади.
Сотқинга ўлим, хап-хап,
Шуни қиламан талаб».
Қўшилиб Ит фикрига,
Қойил бўлиб зикрига
Ҳамма ҳайвон «тўғри» дер,
«Сотқин ҳам бир ўғри» дер.
– Шафқат бўлмас Мушукка!
– Бизлар элмас Мушукка!
– Туф, сотқинга минг лаънат!..
Барча ҳайвон ҳамжиҳат
Келишиб бир қарорга,
Ўша Мушук маккорга
Шафқатни кўрмай раво,
Бердилар олий жазо.

Кўпга сабоқ бўлсин бу:
Сотқинларнинг ҳоли шу!

МУНДАРИЖА

ВАТАНИМ

Она Ер.....
Баҳор.....
Колхоз полвони.....
Яхши ният.....
Ишқибоз қорлар.....
Янги йил, салом!
Боғчамизга келинг.....
Октябрат.....
Ширин орзу.....

АҚЛИ ШЎХ БОЛАЛАР

Жиддий илтимос.....
Машқ қил.....
Нимжон футболчи.....
Яхши қиз.....
Нозиквой.....
Меҳнат – таги роҳат.....
Ялқов ука.....
Уч ёшли полвон.....
Омадсиз овчи.....
Сезгир чўпон.....
Ақли тарвуз.....
Кичкина оға.....
Ишбузармон.....
Суюнчи беринг, ойи.....
Шер ўғлон.....
Нок
Инжик.....
Куз ташвиши.....
Учмоқчимиз.....
Суҳбат.....
Ким тузатади

У бўлмаса.....
Кучуккинам.....

ҚЎНҒИР АЙИҚ, БЎРИ ВА БОШҚАЛАР

Маймоқ.....
Ўғри бўри.....
Тайёрга айёр.....
Лақма лайча ва тулкича.....
Фазогир.....
Нафси бузуқ.....
Қасос.....
Зийрак қуш.....
Қўғирчоқларим (туркум).....
Бебош.....
Ҳалоллик.....
Ноиноқлар.....
Нодон командир.....
Муғамбир.....
Мол ва волейбол.....

ИККИ ЭРТАК

Ўн тилла мукофот ва
бахиллар командаси ҳақида.....
Сотқин бароқ ҳақида.....

Ўз
0 – 14
Обиджон А.
ОНА ЕР. Шеър ва эртаклар.
Т., “Ёш гвардия”, 1974.
Абиджан А. МАТЬ – ЗЕМЛЯ. Стихи и сказки.
Уз2

На узбекском языке
Кичик мактаб ёшидаги болалар учун

АНВАР АБИДЖАН

МАТЬ – ЗЕМЛЯ

Стихи и сказки

Редактор М. Аъзамов
Рассом Б. Чеченин
Расмлар редактори Л. Мироедова
Техник редактор Л. Жихарская
Корректор М. Тоиров

Формат 60 x 84 1/16

Тиражи 45 000